

— Յիրաւի սխալ է այդ բոտ կազմու-
թեան, բայց այժմ այդպիսի սխալներ կը
լինին՝ ցուցնելու համար դարուս զերապոյն
սպասութիւնը գրչի և գաղափարաց մէջ:

— Եւ միթէ մայրենի լեզուիս մէջ
սպրդած այդ զեղծմանց գէմ բողոքելու իրա-
ւունք չունինք:

— Ուր կ'ուզես՝ բողոքէ՛. այլ պիտի տես.

նես որ Արձագանգն այսուհետեւ նոյն օտա-
րաբանութիւնքը և վրիպակները պիտի շարու-
նակէ անվրդով սրտիւ, սկսեալ իւր անուան
սխալագորութենէն...

— Եթէ ճշմարտասիրութեան ոգւով ուղղէ
պաննք:

— Տեսնենք:

Հացոռնի

Կ Ա Ր Ե Ն Ա Ս Ա Ռ

Ու միայն կողմն է այժն կու տան մարդուս
համեղ և կազմութիւն կաթն, այլ նաև ծառերն
որոնք կ'աճին հոն ուր բնութեան հեղինակը
չէ դրած կաթնտու անասուններ: Թէ և մեր
բնիկ գաւառաց մէջ կը տեսնեմք կաթնածոր
բոյսեր՝ ինչպէս եղին և ուրիշ շատ տեսակ
խոտեր, բայց ասոնց կաթն բոլորովին փնա-
սակարէ և բնաւ օգուտ մը չունին:

Օգտակարքն փնտռենք Նոր Աշխարհի մէջ,
ուր բնապատումը գտած են հինգ տեսակ
կաթնաբեր ծառեր, որոնց կաթը ամենեւին
չի նմանիր եղինի և վայրենի բուսոց կաթին,
այլ մեր սովորական խմած կովու կաթին ա-
մենայն յատկութեամբ: Այս հինգ կաթնաբեր
ծառոց մէջ ամենէն նշանաւորն է Կաթնածառն
(galactodendron), ընտիր ծառ մ'է հա-
ցապատեցոց ցեղէն, կը բարձրանայ 15-30
մետր. իւր կեղևն հազիւ թէ քիչ մը կտրեմք՝
ահա անդէն առատութեամբ կը հոսեցնէ իւր
կաթը, զոր բնակիչք ամենայն ախորժով կը
խմեն. համով է կազդուրիչ և յոյժ սնուն-
դարար, միայն քիչ մը կաշտեն է և բոյսի
համ ունի: Սոյն կաթը օդ տեսնած ատեն՝
վրան դեղին մաշկ մի կը կապէ՝ ուսկից բնա-
կիչք պանիր կը շինեն: Առատեան մօտ կա-
նածառի հիւթը շատ առատ կ'ըլլայ, ուստի և
խրաքանչիւր ընտանիք սեփականած է իրեն
մի մի կաթնածառ: Արևու ծագելէն առաջ
կու գան անոնց տակը և հազիւ թէ բոլորովին
կը լուսնայ կը կտրեն կաթնածառի կեղևը,
ծառը կը հոսէ իւր կաթը և բնակիչք նախ կը
խմեն մինչև որ յազնան, յետոյ սափորներն
լեցնելով տուն կը դառնան և մինչև անգամ
իրենց որորանի մանուկն այս կաթով կը
մեծցնեն:

Բուսանբոյ վերլուծելով սոյն կաթը՝ գտած

է որ բաղադրութեան նիւթերը կովու կաթէն
շատ աւելի են: Օչոյ ազդեցութեամբ շուտով
կ'այլայլի, կը բովանդակէ պարարտ նիւթ մի
նման մեղրամոմի, ուսկից ընտիր մոմ կը շի-
նեն. բաց աստի՛ մէջը կը գտնուի ոչ բորա-
կածնեալ (non azoté) նիւթ՝ նման բնապան-
րոյ. չաքարային՝ որ կը բաղկանայ չաքարէ
և առձգական խիժէ և դիրաւ կը փոխարկի 'ի
չաքար: Հուսկ ուրեմն սոյն կաթը շատ կը
նմանի կովու կաթին, վասն զի ինչպէս վերջ-
նոյս կաթին բաղադրութեան նիւթերն են
Նուր, չաքարեղէն գոյացութիւնք, կողի,
պանրածին և տեսակ տեսակ աղեր, այսպէս
սոյն կաթը այն ամեն նիւթերը կը բովան-
դակէ իւր մէջը և եռապատիկ քանակաւ,
որով կրնանք ալ ըսել, թէ աւելի սերի կը
նմանի քան թէ կաթի:

Ըստ Բուսանբոյի վերլուծութեան զնեմք
հոս այս կաթին մէջ գտնուած իւրաքանչիւր
տարերց չափը.

Մեղրամոմ և պարարտ նիւթք	84.10
Շաքար	3.40
Խիժ	3.15
Պանրածին և սպիտ	4.
Նիւթք ոչ բորականեալք	4.25
Մոխիր կալաքարային	1.10

Եւրոպացի բնապատումն Սբրուս գտած է կա-
թնածառ մի ակոնիթառնի (aconit) ցեղէն. ա-
սոր կաթը շատ սպիտակ է և չաքարոտ: Հըն-
դիկները կը կտրեն ծառին կեղևը և երբ
կաթը կը ծորի, իսկոյն բերանին ճեղքին
վրայ դնելով կ'սկսին խմել մինչև լաւ մի յա-
գեհան և որչափ ալ խմեն բնաւ փնաս չըներ
վնեցուելայի կողմերը կը գտնուի ուրիշ

կաթնածառ մ'ալ *Clusia galactodendro*, հրաշալի է ասոր կաթը համով և շատ ընտիր. միանգամայն և նշանաւոր է իւր բժշկական յատկութեամբը:

Պլարան սաստիկ թանչից ցաւէ բռնուելով քիչ ատենէն մահուան դուռը կը հասնի, իրեն կու տան այս կաթէն, երեք ժամ կ'անցնի և ահա բուրրովին կ'առողջանայ, կը կազդուրի. առաւօտեան դէմ հոգեվարք էր և կէսօրը անցած էր իւր մահաբեր հիւանս:

գութիւնը: Ըստ երեւիլի բժշկաց և տարաբանից սոյն կաթը իւր մէջ կը բովանդակէ ռետնային գոյացութիւններ, որոնք շատ օգտակար դեղեր են աղեաց բորբոքման, շուտով կ'անցնեն անոնց շերտութիւնը, աւատի և Պլարան կրնար ազատիլ մահուանէ:

Վենեցուելայի բնակիչք շատ անգամ ըսած են բնապատում քննելաց, որ երբ իրենք հիւանդութիւն ունենան կը խմեն այս կաթը, որ քիչ ժամանակէն կ'անցնէ իրենց տկարութիւնը:

ՄԵԾԱՄԵԾ ԱՅՑԵԼՈՒՔ-Ի Ս. ՂԱԶԱՐ

Մայիս ամսոյն 11ին այցելութեան եկաւ վանացս՝ Սերբիոյ նախկին Միլան թագաւորն հանդերձ իշխանազուն անձերով, որք են՝ Դիսուհիք, Կոմս և Կոմսուհիք. ամենայն կերպով պարտուպատշաճ և սիրալիր ընդունելութիւն եղաւ. այցելութիւնը դրեթէ ժամ ու կիսու չափ տեւեց՝ յետ որոյ քաղցր համակրութեամբ մեկնեցաւ:

Նոյն օրն այցելութեան եկաւ նաև Փրեզերիկ-Կարլ Հոհենլոհէ իշխանն, իշխանուհին եւ ընտանիքն, որք նոյնպէս բաւական ժամանակ վանքի գլխաւոր տեղերը այցելելով, մեկնեցան ի վենետիկ, իրենց հայրենիքը վերադառնալու համար:

Ա. Զ. Դ.

1. — Որ և իցէ գիրք՝ թէ հեղինակութիւն և թէ թարգմանութիւն, որ խմբագրութեան նաւը ղրկուի, ԲԱԶՄԱՎԼԻՊ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱՆԻ երկամսեայ պրակաց մէջ պիտի ծանուցուի Նոր հրատարակութիւնք խորագրով:

2. — Այն հեղինակներն և կամ թարգմանիք՝ որոնք փոխանակութեամբ իրենց գրոց կը ցանկան (նոյնագին) մեր տպած գրքերէն ունենալ, պէտք են առաջուց իմացնել մեզ՝ թէ ինչ գիրք է յղելիքը, և ինչ անոր փոխարէն պահանջելիքը:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Շնորհակալութեամբ ստացանք հետևեալ գրքերը.

1. — ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՔ XIX-երրորդ դարում. Մասն Ա. (1800-1832): Մասն Բ Կաթողիկոսութիւն Տ. Յովնանէս (1831-